
Hjuringen

BUDSTIKKE FOR

Norsk Lur- og Bukkehornlag

INTERESSEORGANISASJON FOR UTØVERE, TILVIRKERE OG SYMPATISØRER

www.lurogbukkehorn.org

NUMMER 2

JUBILEUMSÅRGANG 10

DESEMBER 2005

LEHELS HORN
- en ungarsk historie -

Frå leiaren:

Jammen er det snart jul igjen og tid for eit nytt nummer av Hjuringen. Og jul skal me feire så godt me kan. Nokon av oss driv på langt inn i det nye året - heilt til 20.dagen.

Men etter det vert det nye året litt spesielt for Norsk Lur- og Bukkehornlag. Neste år fyller laget 10 år og det ynskjer me å markere på ymse vis.

Slik det ser ut no, vil hovudarrangementet verte i samarbeid med, og under, Dei Nynorske Festspela 2006. Dei går av stabelen 21.-25. juni på Ivar Aasentunet som ligg mellom Ørsta og Volda.

Hovuddagen vår vil verte fredag den 23. med kurs, konsertar og evt. andre aktivitetar. Men det ligg og i korta at me bidreg i andre arrangement både den 22. og 24.

Så sett av tid til ei oval St.Hans-helg på Sunnmøre.

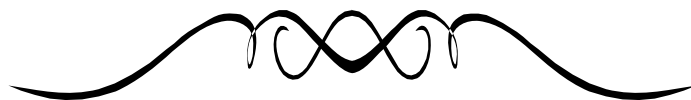
Dette skal verte den store lur- og bukkehorn-happeningen der du endeleg kan få høve til å treffe og vera i lag med opptil fleire likesinna, og ikkje minst få både sjå, høyre og spele store kvanta med lur og bukkehorn i fri dressur.

Men brått vart eg rive attende til førjulsstemninga: ein heil flokk med sidensvans landa i ei bjørk utom glaset her. Og eg må vende attende til meir nærliggande oppgåver. Me kjem attende med meir jubileums-informasjon utover på det nye året.

Då vil eg ynskje alle lukke til med julestria, og så går me på 2006 med fornya krefter.

Ha ei GOD JUL og eit GODT NYTT ÅR.

Eilif

Nasjonal minnepris for Egil Storbekken

Som foreslått i Norsk Lur- og Bukkehornlags handlingsplan, vedtatt på årsmøte på Røros i sommer, vil NLB opprette en nasjonal folkemusikkpris til minne om Egil Storbekken.

Forslaget om Egil Storbekkens minnepris kom allerede for tre år siden fra Geir Erik Larsen. Han ble på NLBs årsmøte 2005 bedt om å arbeide mer med saken på vegne av NLB. På lagets vegne sendte Geir Egil brev om saken til Tolga kommune, og under årets Huldrenetter på Tolga tok lagets leder, Eilif Gundersen, opp temaet direkte med Tolgas ordfører Marit Gilleberg.

Dersom alt går etter planene skal prisen deles ut første gang på Tolga i forbindelse med Olsok-arrangementet i 2006.

NLB mener det er logisk å forankre denne prisen til Tolga, Egil Storbekkens hjemkommune. Prisen er foreslått å inneholde både en pengesum på minimum 50.000 kroner og en spesiallaget kunstgjenstand.

Formålet med opprettelsen av prisen er å både hedre den innsatsen Egil Storbekken gjorde

innen tradisjonsmusikken og med folkemusikkinstrumentene i fokus.

Prisen skal også hedre og stimulere utøvere som holder dette arbeidet og arven fra Storbekken levende, opplyser Gundersen.

Høythengende pris

Om minneprisen skal utdeles hvert år er usikkert. Arbeidet med å fastsette statutter er ennå ikke satt, men dette er en pris som skal henge høyt.

Hvem som skal delta i denne prosessen er ennå ikke avklart, men NLB ser det som naturlig at familien må få si det de mener i denne prosessen. Det var de som kjente Egil Storbekken og hans visjoner.

Gavepakke til kommunen

Både ordfører Marit Gilleberg og rådmann Knut Sagbakken er meget positive til initiativet fra Lur- og Bukkehornlaget. - Tolga er et naturlig valg for utdeling av prisen, med bakgrunn i Egil Storbekkens engasjement for folkemusikk. Bygda har i dag også et rikt folkemusikkmiljø og flere musikkutøvere på nasjonalt nivå, sier Gilleberg. Hun mener

at dette er en kjempepakke til kommunen i forhold til å styrke Olsokarrangementet, og for alvor sette dette på det nasjonale kartet.

Statutter og finansiering skal være fastsatt innen 1. april 2006.

Lur og bukkehorn på UngFolk

Sommarkurset **UngFolk** i regi av Telemark Folke- musikklag gjekk av stabelen på Seljord Folkehøgskule i månads- skiftet juli / august, og i år fekk deltakarane for første gong møte lur og bukkehorn på kurset.

Det var **Eilif Gundersen** som var med som gjestelærer for å ta dei unge med på ei blåseøkt, og han stilte med kofferten full av alskens spennande remediar.

Populært! Vi saksar frå kurskri- tikken: «**Det var kjempemoro!! Han må kome til neste år!!**»

Kanskje kan besøket inspi- rere unge blåsarar i Telemark - kven veit.

Kari Lønnestad
Prosjektleder

Standard notasjon for bukke- horn.

Dette har eg fundert noko på: For fleire år sidan valgte me ein standard for lur og seljefløyte som me kjenner frå korps- verdenen: grunntonen på instru- mentet vert notert som C.

Dette er velkjent for mange blåsarar og heilt uproblematisk når det er tilgang på instrument som er stemt i forhold til ein kammertone.

Men så er det desse bukke- horna då, som lever i sin eigen verden. Her har eg ein idé: tradi- sjons-stoffet går nesten utan un- natak i dorisk moll eller ei bland- ing av dur og dorisk moll. Ein dorisk mollskala får du viss du startar på 2. trinnet i ein durska- la. Då er mitt forslag at me note- rer i D-moll dorisk, dvs. ingen faste fortegn. Utgangspunktet er jo C-dur. Det vil gje same effekt som notasjonen for lur og selje- fløyte: enkelt og oversiktig no- tebilete grunntonen på instru- mentet avgjer korleis det kling natura

Er det nokon som kjøper den?

Eilif

Her kan man kanskje si:
KJØR DEBATT (red.)

**VERVELUREN ER VUNNET AV
MEDLEM NUMMER 145
METTE IRENE DAHL
Lensmann Hiorts allé 14
0661 OSLO**

!!!! FANFARE !!!!!

Styret i NLB vil gratulere Mette Irene med hennes nye neverlur levert av Magnar Storbækken, Tolga.

I alt har NLB fått 30 nye medlemmer siden vervekampanjen startet i sommer, og de er alle hjertelig velkommen i Norsk Lur- og Bukkehornlag.

Samtidig må styret også si seg litt skuffet over at en god del av de nye medlemmene fremdeles IKKE har betalt sin medlemskontingent.....

Lehels horn

Lehels horn, som kan bli beskuet i Jászberény-museet i Ungarn, er en av landets viktigste nasjonale skatter. Dessuten er en av Ungarns heroiske legender, Lehel-legenden, knyttet til dette hornet:

I år 955, under Conrad den 1. regjeringstid, herjet ungarerne i Tyskland, men da de kom frem til Augsburgs bymurer møtte de uventet sterk motstand. Ved Lechs marker, nær byen, virket det som om tyskerne var ungarernes likemenn. Med stor grusomhet drepte tyskerne noen av inntrengerne, og dessuten ble to ungarske hærførere, Lehel og Bulcsú, tatt til fange av tyskerne, og de ble straks tatt med til den tyske keiseren.

Keiseren sa: "Velg selv hvilken måte dere vil dø på!" Lehel svarte at de skulle bringe ham hans horn; først ville han spille på det, og så skulle han svare keiseren. Han fikk hornet overlevert, men før han satte det til munnen, og før noen rakk å hindre ham, gikk han raskt bort til keiseren og slo ham så hardt i hodet med det at keiseren døde momentant.

Da sa Lehel: "Du har gått

foran meg til dødsriket og vil derfor bli min slave der." De gamle ungarerne trodde nemlig at uansett hvem de drepte i dette livet, ville den drepte bli gjerningmannens slave i dødsriket.

Lehel-legenden ble, som mange andre legender, til etter hvert. Noen elementer dukker opp i anonyme skrifter. Den første fullstendige versjon ble funnet i "Bécsi Képes Krónika" i 1358. Her har illustratøren tegnet Lehels horn som et langt horn, trolig fra en fjellantilope eller lignende. Tegneren kunne derfor ikke ha kjent til hornet i Jászberény museet, eller så har ikke legenden blitt forbundet med dette hornet i det 15. århundre.

Hornet var et symbol på Lehels verdighet, men det er altså ikke sikkert at det er det riktige hornet som er utstilt i Jászberény.

Vi tror i dag at dette hornet ble laget i Byzant omkring det 10. – 11. århundre. Det rikt ornamenterte elfenbenhornet ble opprinnelig brukt under Byzants festligheter, og under hvilke omstendigheter det har havnet i Ungarn vet vi ikke sikkert.

Den tidligste illustrasjon av

hornet er funnet på seglet til Jászberény *utviklingsbyråd*(?) (Jászberény Református Egyház-község) fra 1642.

Under den tyrkiske okkupasjonen ble bildet av hornet hovedsymbolet for Jászberénys hersker. Kommandøren for Jasz-folket bar hornet i beltet som symbol på makt og styrke. Det ble kunne også bli brukt som drikkehorn, og hedersgjestene fikk gjerne lov å drikke av det. Ved spesielle anledninger ble det også blåst i hornet.

Hornet ble tidligere kalt Jász-kürt, eller Jasz-hornet, men senere ble uttrykket Lehels horn (Lehel-kürtie) oftere brukt.

Etter at hærføreren ble fanget ble det mest sannsynlig stjålet. Gjennom århundrene har man selvfølgelig trodd at mange forskjellige horn har vært Lehels horn, og det er fremdeles ikke bevist at hornet på museet er det riktige Lehels horn. Man mener

å vite at det 43 cm lange elfenbenhornet ble laget i Kiev i det 12. århundre, og at håndtverkeren kjente til Byzantinsk kunst. Hornet ble antagelig gitt til en av lederne for Jasz-folket gjennom Jasz-russiske forbindelser, og brakt til Ungarn av det folket som flyttet til landet.

Hornet har blitt betegnet som et musikkinstrument i historiske skrifter. I lang tid ble det sagt at det var Lehel som sist blåste i det, og at ingen mann siden kunne klare å få det til å klinge igjen.

Hornet hang så på en vegg i kirken i Jászberény til det 17. – 18. århundre. Fra begynnelsen av det 19. århundre ble det oppbevart i byens rådhus, og fra 1874 ble det overlatt til museets varetekt.

Hornet skal ha den egenskap at den som drikker vann fra elven Zagyva fra hornet, selv skal bli en Jasz....

Norsk Lur- og Bukkehornlag blir 10 år

Som de fleste av medlemmene nå vet feirer NLB 10 års-jubileum i 2006! HURRA!! Laget vil naturligvis prøve å gjøre seg selv meget synlig på så mange arenaer som mulig neste år, og så langt ser det ut til at den viktigste markeringen skjer i forbindelse med Dei Ny-norske Festspela 2006 som går av stabelen 21.-25. juni på Ivar Aasen-tunet som ligger mellom Ørsta og Volda.

I samarbeid med de lokale arrangørene setter vi av fredag 23. juni som en god dato for jubileet, men Laget og lagets medlemmer er selvfølgelig hjertelig velkommen til å bli hele festspill-tida.

Lagets egen Karl Seglem skal holde konsert torsdag 22. juni og styret i NLB vil anbefale denne konserten på det sterkeste. Ja, det kan vel hende at den godeste Karl inkluderer noen trompethorn i sitt bestillingsverk.....

Og kanskje lur- og bukkehornblåsere kan lede folketog i Ørsta og Volda sentrum lørdag den 24!

På fredag vil det mest sannsynlig bli arrangert kurs i lur- og

bukkehornspill og instrument - making? Disse kursene vil gå parallelt med et kurs i folkesang ved Unni Løvlid.

Så på kvelden St.Hans-aften vil det bli konsert med lur- og bukkehornlagets kursholdere. Kanskje også deltagere fra kurset vil være med på noen nummer under denne konserten.

Selvfølgelig vil det bli fanfarer på mange lurer før St.Hans-bålet tennes! Hele denne seremonien skal være på Volda bygdetun. I 2005 var det 400 personer på dette arrangementet og det er plass til dobbelt så mange!!!

Vil du vite mer om De ny-norske Festspela: Her er en link til hjemmemesiden deres, der vil arrangøren legge ut informasjon om festspillene og om våre lur og bukkehorninnslag utover våren.

www.aasentunet.no

Har noen av leserne gode ideer til hvordan vi kan markere vårt jubileum?

LANGLUR PÅ KIRKEKONSERT

Mark Bennet, fra England, er en av verdens ledende trompetere. For noen år siden flyttet han til Oslo og han bor for tiden på Hurumlandet, nær Sætre.

Marks historie og meritter som trompetist på skyhøyt internasjonalt nivå, skal vi ikke skrive så mye om i en publikasjon som Hjuringen. Men særlig hans bedrifter på naturtrompeten, et instrument i meget nært slektskap med vår egen langlur, har i mange år vakt oppsikt, både på

CD-innspillinger og ikke minst på konsert. Selv har redaktøren opplevd Mark som solist i Bachs 2. Brandenburgkonsert. Helt utrolig!

Med på denne konserten, som fant sted i Oslo for noen år siden, var Terje Tønnesen, en av landets fineste utøvere på fiolin. Tønnesens begeistring for Mark Bennets trompetspill har siden ført til mange oppdrag for engelskmannen i Det Norske kammerorkester.

Mark Bennet på langlur stemt i D, fra en prøve i Kulturkirken Jakob i Oslo

Tidligere i desember dette året var han solist med orkesteret. Nå i et stykke skrevet av Terje Tønnesen. Dette stykket var en magisk blanding av svenske vall-låter (setermelodier) og danser fra svensk barokkmusikk. Den andre solisten i stykket var den svenske folkesangeren Lena Willemark. Stykket har tidligere blitt spilt i Sverige, da med fløyte som soloinstrument, men til konserten i Oslo omarbeidet Tønnesen dette slik at Mark kunne benytte langlur og flygelhorn.

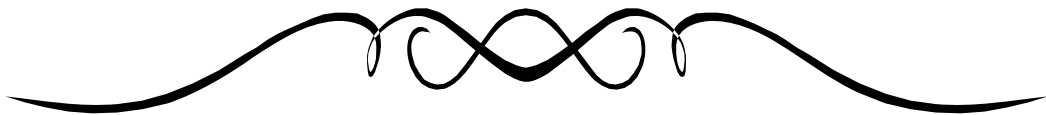
Flere lurer stemt i D (220 cm. lange) ble utprøvd under innøvningsfasen, men til slutt ble det bestilt en ny langlur fra lurmaker Storbækken på Tolga.

Dette instrumentet, et vakkert stykke håndarbeid, ble levert etter kort tid og ble perfekt for fremførelsen.

Nå vil nok folkemusikkfundamentalistene stå på stolene og skrike ”Stein ham, stein ham” for på denne luren hadde Mark mulighet til å benytte et løst munnstykke, det være seg fra en moderne kornett eller fra en zinke (se tidligere utgitt Hjuring).

Lurens rolle i stykket var ren improvisasjon i det absolutt HØYESTE register, altså i det registeret som de aller eldste av våre nedskrevne lurlåter beveger seg i.

En fantastisk konsert med fantastiske utøvere!!!

HJURINGEN

ønsker med dette alle sine lesere,
alle medlemmer i NLB og alle andre
en riktig god jul og et godt nytt år.

Norsk Lur- og Bukkehornlags
tillitsvalgte 2005 / 2006

Formann:

Eilif Gundersen
Venedokken
3570 Ål
32 08 68 93/918 39349
e-g-data@online.no

Kasserer:

Magnar Storbækken
2540 Tolga
92 66 20 79
magnar@fjellnet.no

Sekretær:

Jørn Simenstad
Bølerskrenten 9
0691 OSLO
90 08 46 89
simen@lindberg.no

Styremedlemmer:

Odd Sylvarnes Lund
Saturnv. 11 C
0492 Oslo
22 15 30 38
Odd.Lund@nmh.no

Unni Løvlid
Oskar Braatensgate 4
0474 OSLO
916 91919
unniloevlid@hotmail.com

Varamedlemmer:

Bjørn Aksdal
Granv. 2B
7058 Jakobsli
bjorn.aksdal@hf.ntnu.no

Knut Skrindo
Østreheimsv. 25
0590 Oslo

Revisor:

Mary Bartholemy

Valgkomité:

Eli Storbekken
Amtmann Meinichsgt. 6
0482 Oslo
eli.storbekken2@chello.no

Margrete Nordmoen
Kveste
4690 Valle

Rolf K. Seldal
Tranevegen 113
5238 RÅDAL

HAR DU SETT
Norsk Lur- og Bukkehornlags
egne hjemmesider!

Adressen er:
www.lurogbukkehorn.org
